

Palmsöndagen

Predikan 2025-04-13 digital kvällsgudstjänst.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: *Det nya förbundet*. Epistel: Fil. 2:5–11. *Lydig intill döden*.

Evangelium: Joh. 12:1–16. *Hyllningarna på lidandesvägen*.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du har skänkt oss det nya förbundets sakrament, som är din Sons kropp och blod under bröd och vin. Vi ber att du skall skänka oss detta Livets bröd till själens frälsning med löfte om våra kroppars uppståndelse och himmelens salighet. Ge oss genom din helige Ande en fast tro och förtröstan på detta ditt heliga löfte. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 2 årg.: Matt. 26:17–30. *Kristi kropps och blods sakrament.*

17 På första dagen i det osyrade brödets högtid kom lärjungarna fram till Jesus och frågade: "Var vill du att vi gör i ordning så att du kan äta påskalammet?" 18 Han svarade: "Gå in i staden till den och den och säg till honom: Mästaren säger: Min stund är nära. Jag vill äta påskalammet hos dig med mina lärjungar." 19 Lärjungarna gjorde som Jesus hade befallt dem och gjorde i ordning påskalammet.

20 På kvällen låg Jesus till bords med de tolv. 21 Medan de åt, sade han: "Jag säger er sanningen: En av er kommer att förråda mig." 22 Då blev de djupt bedrövade och började fråga honom, en efter en: "Det är väl inte jag, Herre?" 23 Han svarade: "Den som doppade handen i skålen tillsammans med mig, han ska förråda mig. 24 Människosonen går bort som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bättre för den människan att aldrig ha blivit född." 25 Judas, han som skulle förråda honom, sade: "Rabbi, det är väl inte jag?" Jesus svarade: "Du har själv sagt det."

26 Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt lärjungarna och sade: "Tag och ät. Detta är min kropp." 27 Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem och sade: "Drick av den alla. 28 Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. 29 Jag säger er: Från denna stund ska jag inte dricka av vinstockens frukt förrän den dag jag dricker det nytt med er i min Fars rike." 30 När de sedan hade sjungit lovsången, gick de ut till Olivberget.

Dagens ämne är "det nya förbundet". Sedan gammalt predikade man denna dag om den heliga nattvarden, altarets sakrament. När Jesus instiftade nattvarden sade han: "Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod som blir utgjutet för er" (Luk. 22:20). Det gamla förbundets blod var påskalammet, som Gud gav till Israels folk när de skulle tåga ur Egypten. Om detta skriver Mose:

"Den natten ska jag gå fram genom Egyptens land och slå allt förstfött i Egypten, både människor och boskap. Och jag ska hålla dom över Egyptens alla gudar. Jag är Herren. Blodet ska vara ett tecken för er på husen där ni är. När jag ser blodet ska jag gå förbi er. Ingen straffdom ska drabba er med fördärv när jag slår Egyptens land. Denna dag ska ni ha till minnesdag och fira som en Herrens högtid. Som en evig stadga ska ni fira den från släkte till släkte" (2 Mos. 12:12–14).

Påskalammet blod var en förebild för Kristi offer för hela världens synd. När Mose och folket strök blodet på dörrträdet kunde Guds straffande ängel inte skada dem som

var i huset. Men Farao och hans folk blev straffade därför att de inte ville lyssna på Herrens ord. Trots de tio olika hemsökelserna förhärdade Farao sitt hjärta, och så kom till sist en fruktansvärd straffdom över honom och hans folk. När de förföljde Israels folk genom Röda havet lät Gud vattnet komma tillbaka över dem medan Israels folk genom Guds under blev räddade torrskodda. Detta var en historisk, verklig händelse men samtidigt en förebild för Guds underbara frälsning genom den kommande Messias, Kristus, som på korset utgöt sitt blod till frälsning för hela människosläktet.

Nu säger Jesus i vår text om brödet som han gav till apostlarna: ”**Tag och ät. Detta är min kropp.**” Och om bägaren med vinet säger han: ”**Drick av den alla. Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse.**” (v. 26–28). Dessa viktiga ord står både hos Matteus, Markus, Lukas och Paulus. Det innebär att Jesus instiftade en helt ny måltid som är det nya förbundets sakrament, altarets sakrament. Vi sammanfattar betydelsen av detta i tre punkter:

1. Altarets sakrament åstadkoms genom Jesu ord och befallning.
2. Altarets sakrament förnekas av kyrkans yttre och inre fiender.
3. Altarets sakrament skänker syndernas förlåtelse, liv och salighet.

1. Altarets sakrament åstadkoms genom Jesu ord och befallning.

Vi den första nattvarden tog Jesus ett bröd, tackade Gud, gav det åt apostlarna och sade: ”*Detta är min kropp*”. Ingenting finns i texten eller sammanhanget som skulle ange att det endast var fråga om en symbol eller något annat än vad de klara orden säger. Detta bröd, som Jesus håller i handen, *är* hans kropp. Han säger inte: Detta bröd *ska bli* min kropp. Han säger inte heller: Detta bröd är *en symbol för* min kropp. Nej han säger att *brödet är hans kropp*. I det vanliga livet är detta orimligt. Ett bröd kan inte samtidigt vara en människas kropp. Men vi tror att Jesus har all makt i himlen och på jorden och att han kan göra vilka under han vill. Han är ju samtidigt både Gud och människa, vilket är det största undret av alla. När han nu om brödet säger: ”Detta är min kropp”, så tror vi att orden är sanna i samma ögonblick eftersom det är Kristus själv som klart och tydligt säger så.

Men, säger någon, detta var ju när Jesus själv var med vid bordet strax innan han skulle gå till sitt lidande och sin död. Hur kan vi veta att Kristi kropp och blod också är närvarande i brödet och vinet när vi firar nattvarden idag? Vi har ju inte en sådan makt att göra under som Jesus hade.

Svaret är enkelt. Jesus sade också: ”*Gör detta till minne av mig!*” (till min åminnelse, Luk. 22:19, 1 Kor. 11:25f). Jesus befallde att apostlarna och deras efterträdare skulle göra detsamma som Jesus hade gjort. Nattvarden skulle firas ofta. Hos Paulus står det ännu utförligare:

”*Denna bägare är det nya förbundet i mitt blod. Så ofta ni dricker av den, gör det för att minnas mig.*” *Så ofta ni äter detta bröd och dricker denna bägare förkunnar ni Herrens död till dess han kommer* (1 Kor. 11:25f).

Det är alltså klart att Kristi kyrka i alla tider ofta skall fira det nya förbundets sakrament. Vi skall ta bröd och vin och dela ut det till att äta och dricka. Men utdelandet, ätandet och drickandet åstadkommer ingenting i sig. Det är endast när vi

på Kristi befallning använder hans egna ord som hans kropp och blod blir närvarande också i vår nattvard. Genom befallningen: Gör detta! är det han själv som verkar genom det ord vi upprepar. Det är precis som med ordet och dopet vilka är verksamma genom Guds egen befallning.

2. Altarets sakrament förnekas av kyrkan yttre och inre fiender.

Motståndarna till den bibliska läran om nattvarden säger att det strider mot förnuftet att brödet och vinet skulle kunna vara Kristi kropp och blod. Under fornkyrkans tid var det framför allt de hedniska religionernas ledare som *utifrån* bekämpade nattvarden och anklagade de kristna för "kannibalism". Inom kyrkan bevarades däremot läran om den sanna närvaron av Kristi kropp och blod långt fram i tiden. Under medeltiden menade **Tomas från Aquino** att Kristi kropp och blod inte skulle kunna samexistera med brödet och vinet. Men hans lösningen var en filosofisk teori om att brödets väsen ersätts med Kristi kropp och vinets väsen med hans blod (den s.k. *transsubstantiationsläran*). Men Thomas var ändå övertygad om att Kristi kropp verkligen var närvarande. Det var alltså ingen förnekelse av Kristi sanna kropp och blod, utan ett försök att förklara undret på filosofisk väg. **Luther** betonade mot detta att vi enkelt och barnsligt skall tro att både brödet och Kristi kropp är närvarande samtidigt på samma plats, precis som Jesus är både Gud och människa samtidigt i en person. Jesus säger ju om brödet: *Detta, (d.v.s. detta bröd) är min kropp*. Och om vinet i bägaren säger han: *Detta är mitt blod, det nya förbundets blod* (Matt. 26:28).

Den verkligt allvarliga förnekelsen inom kyrkan kom efter reformationens början då några av Luthers anhängare avvek från Bibeln och förnekade själva närvaron av Kristi kropp och blod. Det var framför allt Carlstadt, Zwingli och Calvin, den reformerta kyrkans upphovsmän. **Carlstadt** var Luthers kollega vid universitetet och hade i början stått på hans sida i reformationen. Men nu förklarade han att Jesus med ordet "detta" inte kan ha talat om brödet utan bara om sin egen kropp, som låg till bords med lärjungarna. Jesus skulle alltså ha pekat på sig själv och sagt: *Detta är min kropp*. Sedan skulle han gett apostlarna bröd och vin som en symbol för sin synligt närvarande kropp. En minst sagt märklig teori!

Zwingli hade också blivit starkt gripen av den lutherska reformationen. Men nu blev han och hela kyrkan i Schweiz genom Carlstadt övertygade om att nattvarden bara var symbolisk, en måltid med enbart bröd och vin. Zwingli menade att ordet "är" måste förstås symboliskt. När Jesus sade: *Detta är min kropp* måste han ha menat "Detta symboliserar min kropp." Zwingli menade, att eftersom Kristus har farit upp till himlen och sitter på Faderns högra sida, kan hans kropp omöjligen samtidigt vara i nattvarens bröd.

Calvin hade också tagit starka intryck av Luther och betraktade sig hela livet som hans lärjunge. Ändå blev han den som på ett mycket förföriskt sätt kom att leda oerhört många kristna bort från den bibliska tron på nattvarden. Han gjorde det märkligt nog genom att försäkra att Kristi kropp och blod är närvarande i nattvarden! Men när man närmade granskade vad han menade stod det klart att han enbart talade om en *andlig närvaro* genom tron. Genom många vackra ord kom också Calvin att påverka Luthers närmaste medarbetare **Melanchthon**. Denne kunde inte

acceptera Luthers konkreta tro att Kristi kropp och blod var närvarande och tillbedjansvärda omedelbart i kraft av instiftelseordens läsande och kallade Luthers trogna lärjungar för ”brödtillbedjare”. Men först efter Luthers död framträdde Melanchthon öppet med denna egna variant av förnekelsen. Så länge Luther levde hade han gjort det i hemliga brev, men senare helt öppet. Denna olyckliga riktning kallas efter Melanchthons förnamn Filip för **filippismen**. Det är med stor sorg man måste konstatera att denna riktning numera försvaras av många inom den lutherska kyrkan. I Sverige hade vi dock på 1500-talet ärkebiskop **Laurentius Petri**, som kraftfullt försvarade den bibliska nattvardsläran. Detta dyrbara arv vill vi genom Guds nåd bevara också i vår tid.

3. Altarets sakrament skänker syndernas förlåtelse, liv och salighet.

När vi firar en rätt biblisk mässa med Kristi kropp och blod skall vi framför allt hålla fast vid att Gud här i sakramentet skänker var och en syndernas förlåtelse personligen. Nattvarden är liksom ordet, dopet och bikten ett verkligt sakrament. När en syndare kommer till nattvarden med sin synd och brist får han äta Kristi kropp och blod och samtidigt höra orden: *”Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse”* (v. 28). Detta är en ofattbar nåd. Vi är som syndare inte värda annat än Guds straff och fördömelse. Men i stället skänker han oss gratis och för intet förlåtelse för alla synder. I nattvarden sker detta på ett konkret och personligt sätt. När kommunikanten ur prästens hand tar emot Kristi kropp och blod är det Gud själv som skänker den stora gåvan. Löftesordet är knutet till detta alldeles speciella ätande och drickande. Om detta påminner aposteln Paulus med orden: *”Välsignelsens bägare som vi välsignar, är den inte gemenskap med Kristi blod? Brödet som vi bryter, är det inte gemenskap med Kristi kropp?”* (1 Kor.10:14). Nattvarden är evangelium. Det är det glada budskapet om att Gud förlåter våra synder och skänker oss sin rättfärdighet, som Kristus har förvärvat åt oss genom sin död och uppståndelse. Nattvardsgåvorna är själva den lösepenning som Kristus betalat för våra synder. Så skänker nattvarden oss en innerlig gemenskap med Gud och samtidigt med alla troende i alla tider. Om detta skriver aposteln: *”Eftersom brödet är ett, är vi som är många en enda kropp, för alla får vi del av ett och samma bröd”* (1 Kor. 10:17). När vi genom tron tar emot förlåtelsen i nattvarden och i de övriga sakramenten, får vi en sann gemenskap med Gud och hans Son och den helige Ande och därigenom också med alla Guds barn. Johannes skriver: *”Det vi har sett och hört förkunnar vi för er, för att också ni ska ha gemenskap med oss. Och vår gemenskap är med Fadern och hans Son Jesus Kristus. Detta skriver vi för att vår glädje ska bli fullkomlig”* (1 Joh. 1:3f). Amen.

Evangeliebön. O Herre vår Gud, du evige Förbarmare, som utgivit din Son för vår frälsning och av nåd gör oss delaktiga av det nya förbundet i hans blod. Vi ber dig: Hjälプ oss att av hjärtat hålla oss till honom och i tro ta emot honom i hans ord. Styrk oss i hans heliga nattvard med kraft till vår invärtes människa, så att Kristus genom tron må bo i våra hjärtan, och vi genom syndernas förlåtelse i honom vinner liv och evig salighet. Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.